

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o krúžkovej (záujmovej) činnosti v reedukačných centrách, diagnostických centrách, liečebno-výchovných sanatóriách v školskom roku 2009/2010 v SR

Úloha sa plnila počas tematických inšpekcí v 6 krajoch v 15 špeciálnych výchovných zariadeniach (ŠVZ) s vyučovacím/výchovným jazykom slovenským, čo predstavuje 56 % všetkých ŠVZ. Z toho bolo 5 reedukačných centier (RC), 4 diagnostické centrá (DC) a 6 liečebno-výchovných sanatórií (LVS). Jedno LVS bolo súkromné, ostatné zariadenia štátne. V ZŠ bolo celkovo 56 tried s počtom žiakov 497, výchovných/diagnostických skupín v zariadeniach bolo 97 s počtom detí 657. Úloha sa realizovala prostredníctvom dotazníkov zadávaných riaditeľom škôl a kontrolou dokumentácie, informácie sa doplnili rozhovorom s vedením škôl a s ďalšími zamestnancami.

Krúžková činnosť

V špeciálnych výchovných zariadeniach realizovali záujmovú činnosť v 91 krúžkoch (RC 38, DC 18, LVS 35). V 1 DC a 1 LVS nezriadili krúžky, 1 DC záujmové útvary vytvorilo iba v materskej škole.

Krúžková činnosť bola **zameraná** predovšetkým na šport, výtvarné umenie, hudbu, spev, tanec, šitie a varenie. V jednotlivých zariadeniach deti aktívne pracovali aj v krúžku šikovných rúk, dramatickom, modelárskom, počítačovom, žurnalistickom, ekologickom, chovateľskom, šachovom, prírodovednom a sociálno-právnom krúžku. Ojedinele zriadili aj krúžok anglického jazyka, dopravnej výchovy, videoprojekcie, klub dobrej zvesti a krúžok Klbko, ktorého cieľom bola relaxácia a rozvoj adaptačných sociálnych zručností formou hier. V súkromnom LVS vytvorili jazdecký krúžok zameraný na hipoterapiu a na voltíz – akrobatické a gymnastické cvičenie vykonávané na cválajúcom koni. Záujmové útvary sa zameriavali na zmysluplnú činnosť korešpondujúcu so záujmami žiakov, podporovali ich mentálny a pohybový vývin, pozitívne vplývali na rozvoj kreativity, manuálnych zručností, športového talentu a celkový rozvoj osobnosti.

Do krúžkovej činnosti sa **zapojili** všetky deti, v 1 zariadení len deti prejavujúce záujem. Činnosť bola zakomponovaná do denného a týždenného **režimu**. Realizovala sa v určený čas jeden až dvakrát týždenne v popoludňajších hodinách v súlade s výchovným programom, v 1 RC denne.

Výsledky krúžkovej činnosti prezentovali na komunitných stretnutiach, skrášľovali nimi priestory zariadenia, chodby školy aj internátu, predkladali ich na predvianočnej aukcii v zariadení, pri návšteve sponzorov, na rôznych aktivitách, súťažiach a festivaloch, pri predaji výtvarných prác (bazár), na vystúpeniach (napr. v klube dôchodcov), v kultúrnom dome a v obchodných centrách. Predstavili ich uverejňovaním príspevkov v časopisoch, ale aj v časopise, či zborníku vydávanom zariadením. Výsledky z krúžkovej činnosti prezentované na súťažiach boli v 73 % zariadení ocenené.

Dokumentácia o činnosti záujmových útvarov sa viedla vo všetkých ŠVZ na príslušných tlačivách. Účasť detí a obsah činnosti v krúžkoch sa zaznamenávala systematicky a prehľadne, v súlade s vypracovanými plánmi jednotlivých útvarov.

Súťaže

Všetky ŠVZ **organizovali súťaže**. Interné súťaže medzi jednotlivými výchovnými skupinami v rámci plánu výchovnej činnosti, ale tiež súťaže regionálneho charakteru, podujatia, olympiády, turnaje o pohár riaditeľa zariadenia, či medzinárodné turnaje.

Najobľúbenejšie boli športové súťaže. Výtvarné cítenie žiakov sa rozvíjalo v súťažiach o najkrajší vianočný pozdrav, ilustráciu ľudovej rozprávky, najkrajšiu kraslicu. Realizovali vedomostnú súťaž, kvíz o ochrane životného prostredia, súťaž ku Dňu Zeme. Tímovú spoluprácu žiakov formovali v súťaži Super trieda. Pre prívržencov šachu zorganizovali šachový turnaj. Organizovali súťaže v prednese poézie, prózy a v dramatizácii, vedomostné, kultúrno-spoločenské, tanečné a zábavné súťaže.

Mimo zariadenia sa deti zo 73 % ŠVZ zúčastňovali na hrách, súťažiach, olympiádach a turnajoch usporiadaných Bibianou, Univerzitou Komenského v Bratislave, Združením odborných učilíšť Slovenska, Slovenským zväzom záhradkárov, Mestskou organizáciou Červeného kríža v Senci, centrom voľného času, či strednými školami.

V súťažiach žiaci dosahovali veľkú **úspešnosť**. V Bratislavskom kraji LVS obsadili 1. miesto vo výtvarnej súťaži, 2. miesta v tanečnej súťaži a v aranžovaní, RC získalo 1. miesto vo výtvarnej súťaži a v olympiáde ľudských práv, 3. miesto v prednese poézie a prózy, 1. a 2. miesto v celoslovenských športových hrách.

V Nitrianskom kraji chovankyne RC získali 1. miesto v športových hrách, v prednese poézie a prózy sa umiestnili na 2. mieste, v recitačnej súťaži na 1. mieste. Umieštnili sa aj vo večernom behu mestom (1. miesto), v recitačnej súťaži (2. miesto) a atletike (3. miesto). Popredné umiestnenia dosiahlo LVS na speváckej súťaži a súťaži vo futbale.

V Žilinskom kraji žiaci DC a LVS dosiahli v behu 2. a 3. miesto, vo výtvarnej súťaži 2. miesto, na olympiáde tvorivosti mládeže 3. miesto. V plávaní a vo futbale obsadili 2. miesto, v olympiáde Mesta Ružomberok 1. miesto.

Reedukačné centrum v Banskobystrickom kraji získalo 1. miesto v tvorbe časopisov, v športových hrách chlapcov aj dievčat 1. a 2. miesto družstiev, vo futbale 2. miesto, 1. a 4. miesto v cezpoľnom behu.

Príznačné pre RC v Košickom kraji boli turnaje v stolnom tenise (2. miesto). Účasť detí DC na turnajoch v šachu a dáme (2. a 3. miesto) a na výtvarnej súťaži (1. miesto) bola značná. Deti z LVS získali čestné uznanie na 2 výtvarných súťažiach.

Školský časopis

V dvoch tretinách zariadení vydávali vlastný časopis, ich prehľad zobrazuje tabuľka 1.

Tab. 1 Vydávanie školského časopisu v ŠVZ

Kraj	Zariadenie	Názov časopisu
Bratislavský	RC	Redemák RC Book
	DC	Schody
	LVS	To sme my Senecký raj
Trnavský	LVS	Čakanko
Nitriansky	RC	Mladosť
Žilinský	DC	Okno
	LVS	Plamienok Ako sme tu žili
Banskobystrický	RC	Nádej
Košický	RC	Bankováčik
	LVS	Časopsík

Iná záujmová činnosť

Zariadenia v rámci popoludňajšej a víkendovej výchovnej činnosti organizovali rôzne aktivity.

Aktivity spoločenského charakteru sa organizovali vo všetkých zariadeniach, **aktivity kultúrneho charakteru** v 93 % zariadení pre všetky deti, výber podriadili ich

záujmom a tradíciám zariadenia (posedenie pri jedličke, spoločenské podujatia, akadémie pri príležitosti Dňa detí, Mikuláša, diskotéky, detský jarmok a pod.). Deti navštevovali pamätné miesta, v rámci Dňa otvorených dverí aj sídlo prezidenta SR v Bratislave. Aktivity boli zamerané na návštevy kultúrnych podujatí, múzeí, výstav, pamätihodností, ZOO, botanickej záhrady a vianočných trhov. Pravidelná bola spolupráca s mestskou knižnicou. Deti sa zúčastnili na podujatiach organizovaných Slovenským červeným krížom, na podujatí Úsmev ako dar, na výlete loďou, stretnutiach s dôchodcami, pripravovali kultúrny program pri rôznych príležitostiach, usporiadali benefičný koncert, karneval. zúčastnili sa prednášok, v RC v Košickom kraji chovanci spolupracovali s hudobnou skupinou No Name. Deti zo súkromného LVS v Bratislavskom kraji sa podľa záujmu zúčastňovali na bohoslužbách, v DC mali možnosť prísť na kresťanské stretnutie Večeradlo a nedeľné bohoslužby. V RC v Nitrianskom kraji usporadúvali stretnutia s laikmi a misionármi z Misijného centra Lukov Dvor.

Aktivity športového charakteru (v 93 % zariadení) sa uskutočňovali priebežne počas celého roka (lyžiarsky výcvik, plavecký výcvik, branno-športové dni, výcvik na kolieskových korčuliach, pohybové hry, relaxačné cvičenia, turistické vychádzky, cykloturistika, športové popoludnia a pod.). Pravidelne, s cieľom naučiť sa plávať, navštevovali plavárne. Odmenou za dobré správanie bola návšteva hokejových, či futbalových stretnutí. Oblúbené boli najmä futbalové stretnutia medzi diagnostickými skupinami, či medzi jednotlivými zariadeniami. V niektorých zariadeniach mali deti nepretržite k dispozícii stolnotenisové stoly využívané nielen na tréning, turnaje, ale aj na oddychovú a relaxačnú činnosť.

Aktivity tvorivého charakteru (viac ako 90 % ŠVZ) sa zameriavali na ilustrácie rozprávok a remeselné aktivity s využitím netradičných materiálov a druhotných surovín (košíkárstvo, modelovanie a keramika, farbenie a batikovanie, paličkovanie, drevorezba, drôtovanie, tkanie, pečenie chleba, výroba pozdravov, kraslíc, pečenie medovníkov, zhotovovanie dekorácií i darčiekov). Žiaci zhotovovali karnevalové masky, šarkany, nahrávali CD. Tvorivosť a zručnosť deti prezentovali počas celého roka. Výrobky z keramickej dielne a najkrajšie výtvarné práce boli umiestnené v interiéri zariadení, steny izieb zdobili maľby vytvorené chovancami. Deti s výtvarným talentom sa zapojili do projektov Plot zážitkov, Grafít a Vianoce so Štedricou. Pred vianočnými sviatkami spolu s vychovávateľmi zhotovili Betlehem. Výrobky z drôtu, keramiky, papiera a výtvarné práce z tvorivých dielní sa predávali sponzorom, rodičom a pedagógom v rámci bazára.

Aktivity rekreačného charakteru boli medzi deťmi oblúbené. Pri realizácii sa využil areál zariadenia na pohybové, loptové a kolektívne hry. Príroda blízkeho regiónu poskytla možnosť na sezónne vychádzky spojené s pozorovaním zmien v prírode, výlety s historicko-zemepisnou tematikou, návštevu hradov a zámkov. V niektorých zariadeniach boli deti na víkendových lyžovačkách, týždennom rekreačnom pobyte vo vysokohorskom prostredí, podľa záujmu sa boli korčuľovať. Spolu s vychovávateľmi absolvovali výlet po Slovensku, voľné chvíle trávilí kúpaním v jazere, výletmi do okolia na konskom povoze, deti sa zúčastnili školy v prírode, návštevy lezeckej steny. V Nitrianskom kraji sa zamerali aj na muzikoterapiu, arteterapiu a v spolupráci s jazdeckou školou na hipoterapiu, tá sa realizovala aj v súkromnom LVS v Bratislavskom kraji. V štátnom LVS (Bratislavský kraj) sa už šiesty raz uskutočnila škola v prírode v Chorvátsku. Zakomponované boli aj oddychové činnosti (spoločenské hry, počúvanie hudby, hry v herni Lego Dacta a pod.).

Aktivity spolu so zákonnými zástupcami (súrodencami) sú mimoriadne dôležité najmä v liečebno-výchovnom sanatóriu, významne podporujú reedukáciu a zväčša sú zamerané na terapeutickú prácu s rodinou. Organizovali ich v 67 % zariadení v 4 krajoch.

V štátnom LVS v Bratislavskom kraji sa každoročne uskutočňovali víkendové pobyty s rodinami detí na Zochovej chate, financované z protidrogového fondu. V súkromnom LVS zriadili návštevný byt, v ktorom mali rodičia možnosť stráviť víkend so svojím dieťaťom pod dohľadom odborných zamestnancov zariadenia. V DC sa v rámci terapeutického činnosti každý druhý týždeň uskutočnila terapia s rodičovskou skupinou, podľa záujmu aj spoločné

víkendové pobyty detí s rodičmi (projekt rady vlády SR na prevenciu kriminality detí a mládeže). Po ukončení pobytu detí v zariadení sa uskutočňujú každoročne postredukačné stretnutia s rodičmi. V spolupráci s občianskym združením Deti ulice organizovali akcie a víkendové pobyty na chate.

V LVS v Nitrianskom kraji realizovali stretnutia s rodičmi, aktivity v rámci projektu Otcovia a mamy, zahrajte sa s nami. Zamestnanci zariadenia poskytovali rodičom osobné intervencie, konzultácie, poradenstvo cez telefón, pripravili táborové ohne s opekaním a vianočné posedenia pri kapustnici.

V Žilinskom kraji LVS usporiadalo šarkaniádu, spoločný turistický pochod, športové popoludnie spojené s opekaním a víkendovú rodinnú terapiu. Dvakrát mesačne, v návštevnej sobotu, umožnili rodičom a žiakom individuálne pohovory s psychológmi.

V Košickom kraji usporadúvali v LVS spolu so zákonnými zástupcami turistické výlety spojené s opekaním, spoločnú mikulášsku a vianočnú besiedku.

Výmenné pobyty s inými zariadeniami organizovali v 80 % zariadení. V Bratislavskom kraji RC uskutočňovalo spoločné stretnutia s RC Zlaté Moravce. V Nitrianskom kraji uskutočnilo RC výmenné návštevy s RC Sološnica, LVS realizovalo v rámci metodologickej spolupráce výmenné pobyty s LVS Čakany, Ľubochňa, Bratislava – Hrdličkova ul. a so Základnou školou v Bratislave na Jelenej ulici. V Banskobystrickom kraji organizovali letné výmenné tábory. V RC v Košickom kraji organizovali výmenné pobyty v rámci lyžiarskeho výcviku, v LVS v škole v prírode.

V rámci ďalšej voľnočasovej činnosti v zariadení a mimo neho sa školy zapojili do rôznych programov a projektov.

Záver

Záľuby žiakov v špeciálnych výchovných zariadeniach sa rozvíjali v 91 krúžkoch zameraných najmä na šport, kultúru, umenie a poznávanie. Do záujmovej činnosti zapojili všetkých žiakov. Výsledky činnosti prezentovali pri mnohých príležitostiach. Dokumentácia o krúžkovej činnosti sa viedla systematicky a prehľadne. Všetky zariadenia organizovali súťaže, najmä v rámci zariadenia, ale aj súťaže na regionálnej úrovni, či medzinárodné. Mimo zariadenia sa žiaci zúčastňovali na rôznych hrách, súťažiach, olympiádach a turnajoch, dosahovali v nich veľkú úspešnosť. Dve tretiny zariadení vydávali vlastný časopis. V rámci popoludňajšej a víkendovej výchovnej činnosti organizovali rôzne aktivity spoločenského, kultúrneho, športového, tvorivého a rekreačného charakteru. Aktivity spolu s rodinnými príslušníkmi v liečebno-výchovných zariadeniach podporovali reedukáciu ich detí. Výmenné pobyty s inými zariadeniami organizovali v 4 krajoch. Školy sa zapájali do rôznych programov a projektov.